

El Govern renova el comitè tècnic que estudia les peticions d'identificació i recuperació de les víctimes de la Guerra Civil i el franquisme

written by David Folch | 25 de gener de 2023

El Govern ha acordat el nomenament del president i d'una nova vocal del Comitè Tècnic per a la Recuperació i la Identificació de Persones Desaparegudes durant la Guerra Civil i la Dictadura Franquista, l'òrgan col·legiat que estudia les peticions de recuperació i identificació de persones desaparegudes durant aquest període, i que té com a eixos de la seva actuació la dignificació de les víctimes i l'exhumació de fosses.

El director general de Memòria Democràtica, Alfons Aragoneses, n'ocuparà la presidència en substitució d'Antoni Font, antic director general de Memòria Democràtica, i com a nova membre s'hi incorpora la historiadora Gemma Domènech i Casadevall, en substitució de Conxita Mir Curcó, que n'havia format part en qualitat d'experta de prestigi en el camp de la història contemporània.

Gemma Domènech i Casadevall, nova vocal

Domènech havia estat directora general de Memòria Democràtica del Departament de Justícia entre 2019 i 2021, i havia estat la màxima responsable de la implementació del Pla de fosses de Catalunya i la gestió i coordinació dels tres organismes autònoms dependents de la Generalitat en matèria de memòria democràtica (Memorial Democràtic, Museu Memorial de l'Exili i

ConSORCI Memorial dels Espais de la Batalla de l'Ebre).

És doctora en Història de l'Art per la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) i investigadora a l'Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural (ICRPC) des de 2009, d'on, a més, n'és directora des del setembre de 2022.

També és professora associada al Departament d'Història i Història de l'Art de la Universitat de Girona des de 2013, on imparteix assignatures de patrimoni cultural i museologia al grau d'Història de l'Art, al Màster de Gestió del Patrimoni Cultural en l'Àmbit Local i al Màster de Patrimoni Cultural. Des de maig del 2022, dirigeix la Càtedra Roses d'Arqueologia i Patrimoni Arqueològic.

Composició del Comitè Tècnic

Amb els dos nous nomenaments acordats avui pel Govern, el Comitè queda constituït pels següents membres:

President:

1. Alfons Aragoneses Aguado, director general de Memòria Democràtica.

Vocals:

·Gemma Domènech i Casadevall, com a professional de prestigi reconegut en el camp de la història i la memòria democràtica.

1. Josep Maria Gurt Esparraguera, com a professional de prestigi reconegut en el camp de l'arqueologia.
2. Xavier Jordana Comín, com a professional de prestigi reconegut en el camp de l'antropologia física.
3. Eneko Barbería Marcalain, com a professional de prestigi reconegut en el camp de la medicina forense.
4. Rosa Ana Alija Fernández, com a professional de prestigi reconegut en el camp del dret.
5. Carles Vallejo Calderón, en representació de les entitats sense ànim de lucre.

6. Francesc Xavier Menéndez Pablo, en representació del Consell de Governos Locals.
7. Rafael de Yzaguirre Pabolleta, en representació del Consell de Governos Locals.

La Llei de fosses

El Comitè Tècnic es va crear l'any 2009, amb l'entrada en vigor de la Llei de fosses. A banda de la presidència, que ha de ser una persona del Departament de Justícia, Drets i Memòria, la Llei preveu que el Comitè ha d'estar format per vuit vocals: cinc professionals i acadèmics de reconegut prestigi en la matèria; una persona que representi les entitats sense ànim de lucre i dos membres que representin el món local. Tal com estableix la normativa, els membres es nomenen per a un període de quatre anys.

Aquest òrgan col·legiat té funcions consultives i d'assessorament sobre les actuacions previstes a la Llei: localització, recuperació i identificació de restes de persones desaparegudes, i senyalització i dignificació dels llocs dels enterraments com a espais de memòria.

La Llei sobre la localització i la identificació de les persones desaparegudes durant la Guerra Civil i la dictadura franquista, i la dignificació de les fosses comunes reconeix el dret dels familiars a obtenir informació sobre el destí dels seus parents desapareguts, a la dignificació i la senyalització del lloc de l'enterrament i, si escau, a la recuperació de les restes. L'objectiu és reconèixer la dignitat de les persones desaparegudes durant aquest període i el dret de la societat a conèixer la veritat del passat, evitar que les fosses comunes caiguin en l'oblit i senyalitzar i dignificar els llocs dels enterraments per recuperar-los com a espais de memòria.

18 víctimes identificades des de 2016

Actualment, a Catalunya hi ha 887 fosses de la Guerra Civil

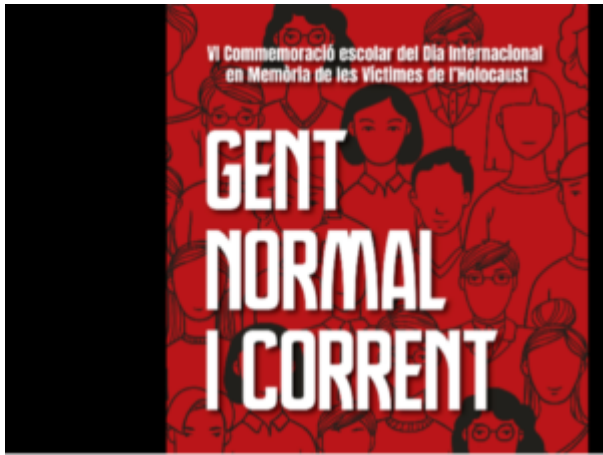
documentades, amb una xifra estimatòria de 20.000 persones enterrades. En total, el Govern ha pogut recuperar les restes de 846 individus en 77 fosses diferents, dels quals se n'han pogut identificar 18 gràcies al Programa d'Identificació genètica, que es va posar en marxa el 2016.

Per altra banda, amb motiu del Dia Internacional en Memòria de les Víctimes de l'Holocaust, que té lloc cada 27 de gener, el Memorial Democràtic ha organitzat diverses activitats arreu de Catalunya, o bé hi participa. Més de 1.300 estudiants de 40 centres educatius intervindran en aquestes propostes educatives.

La gent corrent

Cada any, els estudiants que s'afegeixen a aquesta commemoració treballen un mateix lema. Enguany és 'La gent corrent', que es refereix als perpetradors, els col·laboradors, els espectadors i els rescatadors; però també a les víctimes que van ser perseguides simplement per ser persones corrents que formaven part d'un grup determinat que va patir el genocidi nazi. L'objectiu és que els joves coneguin aquesta realitat i hi reflexionin; també, que la portin al present i que es plantegin quin és el paper dels ciutadans com a agents del canvi, en un món on encara hi ha prejudicis i discriminació normalitzada, tot i que sovint de manera encoberta.

Arran del lema "La gent corrent", els alumnes de diversos centres educatius han realitzat un audiovisual de manera col·laborativa, que s'emetrà simultàniament el dia 27 als instituts i les escoles que ho desitgin. A més, Sònia Soldevila, estudiant del cicle formatiu de grau superior Disseny i Edició de Publicacions Impreses i Multimèdia de l'Institut Caparrella de Lleida, ha dissenyat el logotip que acompanya totes les iniciatives d'enguany de la commemoració en memòria de les víctimes de l'Holocaust.

Activitats previstes

25 de gener

Sessió dedicada a la memòria de les víctimes de l'Holocaust a la Filmoteca (Barcelona)

S'adreça a estudiants de 3r i 4t d'ESO, batxillerat i cicles formatius.

Organitzen: Filmoteca de Catalunya, Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament, Departament d'Educació i Memorial Democràtic

Cerimònia del record a la plaça de Sant Jaume (Barcelona, 18 h)

Encesa d'espelmes en memòria dels col·lectius de víctimes als camps d'extermini nazis. Lectura de textos i interpretacions musicals.

Hi participaran l'alcaldeessa de Barcelona, Ada Colau, i la consellera de Justícia, Drets i Memòria, Gemma Ubasart.

Organitzen: Ajuntament de Barcelona i Generalitat de Catalunya

26 de gener

Acte institucional amb estudiants en record de les víctimes del genocidi nazi, al Parlament de Catalunya (Barcelona, 18 h)

Organitzen: Parlament de Catalunya amb la col·laboració del Memorial Democràtic i el Departament d'Educació

27 de gener

Trobada de premsa amb Nora Gaon al Col·legi de Periodistes de la demarcació de Girona (10 h)

Organitza: Oficina del Parlament Europeu i Memorial Democràtic

Ofrena floral dels alumnes ambaixadors júniors del Parlament Europeu a les llambordes stolpersteine, per recordar els gironins deportats als camps de concentració nazi (Girona, 11.30 h)

Acte amb estudiants al Museu d'Història dels Jueus (Girona). Sessió "Holocaust: el deure social de recordar", amb els ambaixadors júniors del Parlament Europeu de l'Institut Ermessenda de Girona.

Hi participaran Nora Gaon, investigadora del Museu dels Resistents del Gueto (Galilea, Israel); Josep Maria Terricabras, ex diputat al Parlament Europeu, filòsof i catedràtic emèrit de la Universitat de Girona; Jordi Font, director del Memorial Democràtic, i Alfons Aragoneses, director general de Memòria Democràtica.

Organitzen: Oficina del Parlament Europeu i Memorial Democràtic, amb el suport del Museu d'Història dels Jueus i l'Ajuntament de Girona

Nora Gaon

Nora Gaon ha treballat dues dècades al museu Beit Lohamei HaGuetaot (Casa dels Lluitadors del Gueto, Israel), organitzant i dirigint seminaris i produint materials educatius en castellà sobre l'Holocaust.

Ha participat en conferències nacionals i internacionals relacionades amb l'Holocaust a Israel, Europa, Amèrica del Sud

i Estats Units.

Els seus temes de recerca són la resistència jueva durant l'Holocaust (especialment, la resistència espiritual), l'art a l'Holocaust, la memòria i l'educador humanista Janusz Korczak. La seva línia d'investigació més recent gira al voltant de la relació entre la memòria, l'oblit i l'Holocaust.

Algunes de les seves publicacions són *Resistencia espiritual durante el Holocausto* (Museo del Holocausto, Buenos Aires Argentina); *El Holocausto como práctica social* (Centro De Estudios y Documentación sobre racismo y xenofobia, Donosti), o *Janusz Korczak, educador humanista* (Universidad ORT, Montevideo, Uruguai).